ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

25 Οκτωβρίου 2017 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **3760**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. οικ. 43236/1053

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τον Ασπροπάρη (Neophron percnopterus) στην Ελλάδα.

ΟΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. α. Τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 10 και της παρ. 2.α του άρθρου 20 και του αρθ. 23 παρ. 1 και 2 του ν. 3937/2011 (Α ΄60) «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις».

β. Τις διατάξεις του άρθρου 77 του ν. 4270/2014 (Α΄143) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτεί-ας-δημόσιο λογιστικό».

2. Το άρθρο 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του π.δ. 63/2005 (Α΄ 98).

3. Τις διατάξεις του π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α΄ 114).

4. Τις διατάξεις του π.δ. 80/2016 «Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες» (Α΄145).

5. Την υπ΄ αριθμ. Υ28/8.10.2015 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών Γεώργιο Χουλιαράκη» (Β΄2168).

6. Την υπ΄ αριθμ. Υ198/16.11.2016 Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Σωκράτη Φάμελλο (Β΄3227).

7. Την με α.π. οικ. 19281/648/13.4.2017 σχετική εισήγηση της Δ/νσης Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

8. Την με α.π. σχετική εισήγηση του προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

9. Το πρόγραμμα LIFE+ «Επείγοντα μέτρα για την εξασφάλιση της επιβίωσης του Ασπροπάρη (Neophron percnopterus) στη Βουλγαρία και την Ελλάδα» (LIFE10 NAT/BG/000152), που υλοποιείται με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού μέσου LIFE+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη συγχρηματοδότηση του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη και ιδίως τα συμπεράσματα της μελέτης «Ασπροπάρης: Η Κατάσταση του Είδους στην Ελλάδα» που εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος LIFE10 NAT/BG/000152 καθώς και τα σχετικά παραδοτέα του έργου που περιελάμβανε το πρώτο σχέδιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

10. Την με α.π. οικ. 3319/104/23.1.2017 διαβίβαση του σχεδίου της παρούσας απόφασης στην επιτροπή Φύση 2000 και την από 3.2.2017 διατύπωση σύμφωνης γνώμης επί του εν λόγω σχεδίου της επιτροπής Φύση.

11. Τα σχόλια και απόψεις που υποβλήθηκαν κατά την περίοδο δημόσιας διαβούλευσης, από 23.1.2017 έως τις 23.2.2017, του σχεδίου της παρούσας απόφασης.

12. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης προκαλείται δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Πράσινου Ταμείου που εκτιμάται στις 623.000 € (ΚΑΕ 2269,2279,9899). Έτη: 2017 25000€, 2018 125000 €, 2019 125000 €, 2020 125000 €, 2021 125000 €, 2022 98000 €, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Εγκρίνεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για τον Ασπροπάρη (Neophron percnopterus) σύμφωνα με τα ειδικώς καθοριζόμενα στην παρούσα απόφαση.

Άρθρο 2
Σκοπός-Στόχοι

Σκοπός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για τον Ασπροπάρη, είναι η ανάσχεση της απότομης μείωσης του πληθυσμού του είδους και η αποτροπή της εξαφάνισης του Ασπροπάρη στην Ελλάδα.

Στόχος του ΕΣΔ είναι η λήψη μέτρων για την ανάσχεση της μείωσης και την σταθεροποίηση του αναπαραγόμενου πληθυσμού του Ασπροπάρη, καθώς και η βελτι-

στοποίηση της παρακολούθησης και της έρευνας του πληθυσμού του είδους στην Ελλάδα. Οι ειδικότεροι στόχοι του ΕΣΔ περιλαμβάνονται στους παρακάτω άξονες:

1. Πληθυσμιακή διατήρηση

Διακοπή της μείωσης του πληθυσμού μέσω της δημιουργίας ασφαλών περιοχών αναπαραγωγής με μειωμένο ρίσκο δηλητηρίασης, σύγκρουσης με ανεμογεννήτριες και κίνδυνο ηλεκτροπληξίας, αυξημένη διαθεσιμότητα τροφής και μειωμένη όχληση κοντά στις φωλιές.

Παρακολούθηση και έρευνα

i) Συνέχιση του προγράμματος παρακολούθησης του είδους.

ii) Έρευνα για τους λόγους θνησιμότητας του είδους.

iii) Μελέτη της βιωσιμότητας του είδους.

iv) Αξιολόγηση της επικινδυνότητας της βιοσυσσώρευσης.

v) Έρευνα για την ενίσχυση του πληθυσμού.

2. Νομοθεσία και Πολιτική

i) Εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δηλητηριασμένα Δολωμάτα. Το πρόγραμμα θα λάβει υπόψη του τις προτεινόμενες δράσεις του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης της ENEC (European Network against Environmental Crime) καθώς και τις προτεινόμενες δράσεις άλλων έργων LIFE.

ii) Χρήση εναλλακτικών ουσιών της δικλοφενάκης με συγκρίσιμα αποτελέσματα οι οποίες αποδεδειγμένα δε βλάπτουν πτωματοφάγα πτηνά.

3. Επικοινωνία και εκπαίδευση

i) Εκπαίδευση του προσωπικού των αρμόδιων υπηρεσιών στην ορθή αντιμετώπιση περιστατικών δηλητηριασμένων δολωμάτων στις περιοχές εφαρμογής του ΕΣΔ.

ii) Ενημέρωση και εκπαίδευση των ομάδων ενδιαφέροντος σε θέματα που αφορούν την προστασία του είδους στις περιοχές εφαρμογής του ΕΣΔ.

iii) Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα που αφορούν την προστασία του είδους

Άρθρο 3
Πεδίο Εφαρμογής Περιοχές Εφαρμογής:

- Θράκη: Νότιο Δασικό Σύμπλεγμα Έβρου (GR1110009), Δάσος Δαδιάς- -Σουφλίου (GR1110002), Ορεινός Έβρος.
- Κοιλάδα Δερείου (GR1110010), Κοιλάδα Φιλιούρι (GR1130011), Κοιλάδα Κομψάτου (GR1130012).
- Θεσσαλία: Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα (GR1440005), Κορυφές Όρους Κόζιακα (GR1440006).
- Δυτική Μακεδονία: Όρη Όρλιακας και Τσούργιακας (GR1310004).
- Ήπειρος: Όρος Τύμφη (Γκαμήλα) (GR2130009), Όρος Δούσκο, Ωραιόκαστρο, Δάσος Μερόπης, κοιλάδα Γορμού και λίμνες Δελβινακίου (GR 2130010), Όρη Παραμυθιάς, Στενά του Καλαμά και Στενά Αχέροντα (GR2120008), Όρη Τσαμαντά, Φιλιατών, Φαρμακοβούνι και Μεγάλη Ράχη (GR2120009), Κεντρικό Ζαγόρι και ανατολικό τμήμα Όρους Μιτσικέλι (GR2130011) και η ευρύτερη περιοχή της κοιλάδας του Αώου με τα στενά του Σαραντάπορου.

Εμπλεκόμενες Υπηρεσίες και Φορείς: Οι Δημόσιες Αρχές σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ) στις περιοχές εφαρμογής, καθώς και λοιποί ιδιωτικοί φορείς που συνδέονται με τις προτεινόμενες δράσεις/ μέτρα του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ). Ειδικότερα οι αρμόδιες δασικές υπηρεσίες είναι οι εξής:

- Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας, Θράκης: Δασαρχεία Αλεξανδρούπολης, Σουφλίου, Διδυμότειχου, Ξάνθης και Διευθύνσεις Δασών Έβρου, Ροδόπης.
- Περιφέρεια Θεσσαλίας: Δασαρχείο Καλαμπάκας και Διεύθυνση Δασών Τρικάλων.
- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας: Διεύθυνση Δασών Γρεβενών.
- Περιφέρεια Ηπείρου: Δασαρχείο Ιωαννίνων και Διευθύνσεις Δασών Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας.

Άρθρο 4
Υλοποίηση - Παρακολούθηση - εποπτεία του ΕΣΔ

1. Το ΕΣΔ για τον Ασπροπάρη υλοποιείται από το Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε συνεργασία με τις συναρμόδιες υπηρεσίες και εμπλεκόμενους φορείς, κατά περίπτωση.

2. Για το σκοπό της παρακολούθησης και εποπτείας της υλοποίησης του ΕΣΔ συστήνεται ομάδα εργασίας ως ακολούθως:

- Εκπρόσωπος του Τμήματος Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- Εκπρόσωπος του Τμήματος Δασικών Προστατευόμενων Περιοχών και Δασικής Αναψυχής της Διεύθυνσης Διαχείρισης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- Εκπρόσωπος του Τμήματος Διαχείρισης Άγριας Ζωής και Θήρας της Διεύθυνσης Διαχείρισης Δασών και Δασικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- Ένας εκπρόσωπος της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας (ΕΟΕ) και ένας της WWF Ελλάς, με τους αναπληρωτές τους.
- Ένας εκπρόσωπος από κάθε Φορέα Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, με τον αναπληρωτή του.
- Ένας εκπρόσωπος από κάθε αρμόδια Δασική Υπηρεσία των περιοχών εφαρμογής, με τον αναπληρωτή του.
- Ένας εκπρόσωπος από κάθε Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού και Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειών των περιοχών εφαρμογής, με τον αναπληρωτή του.

Η ομάδα εργασίας συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά κάθε έτος και παράγει συνοπτική αναφορά πεπραγμένων που υποβάλλεται στη Δ/νση Βιοποικιλότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η ομάδα εργασίας εκπονεί ετήσιο πρόγραμμα δράσης για την υλοποίηση των προβλεπόμενων στην παρούσα απόφαση δράσεων και μέτρων διατήρησης και διασφαλίζει τις επιχειρησιακές συνθήκες για την έγκαιρη υλοποίησή τους. Η συγκρότηση της ομάδας εργασίας γίνεται με απόφαση του Γενικού Διευθυντή Περιβαλλοντικής Πολιτικής του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Άρθρο 5
Παρακολούθηση και αξιολόγηση
του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης

Το χρονικό πλαίσιο του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τον Ασπροπάρη στην Ελλάδα είναι 5 έτη. Θα γίνει μεσοπρόθεσμη αξιολόγηση το 3ο έτος, μέσω αναφορών ελέγχου στις οποίες θα αξιολογείται η αποτελεσματικότητα των δράσεων που ελήφθησαν. Διαφοροποιήσεις στα προτεινόμενα μέτρα ή εφαρμογή νέων μέτρων είναι εφικτές μέσα στην περίοδο εφαρμογής του ΕΣΔ, και συγκεκριμένα κατά την μεσοπρόθεσμη αξιολόγηση του, σε περίπτωση αλλαγών στα δεδομένα.

Η μεσοπρόθεσμη και η τελική αξιολόγηση για την παρακολούθηση της αποδοτικότητας του σχεδίου δράσης θα περιέχει επικαιροποιημένα στοιχεία ως προς την εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού και της πληθυσμιακής τάσης του Ασπροπάρη και την περιγραφή των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων. Επιπλέον, δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων και σχετίζονται με τη διατήρηση του είδους θα περιλαμβάνονται στις αναφορές ελέγχου. Οι αναφορές θα περιλαμβάνουν επίσης ανάλυση ανταποδοτικότητας-κόστους των δράσεων.

Η τελική αξιολόγηση του σχεδίου δράσης θα είναι εκτενής και θα συγκρίνονται τα αποτελέσματα των μέτρων που εφαρμόστηκαν με τους στόχους που έχουν τεθεί προκειμένου να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης και να σχεδιαστεί έγκαιρα το επόμενο Εθνικό Σχέδιο Δράσης. Η ετήσια αναφορά καθώς και η τελική αναφορά αξιολόγησης του ΕΣΔ θα υποβάλλονται στο Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, θα είναι δημόσια διαθέσιμες και θα αποστέλλονται στην Επιτροπή Φύση 2000.

Άρθρο 6
Παραρτήματα

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης τα Παραρτήματα που ακολουθούν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
Μέτρα για την επίτευξη των στόχων

Δεδομένου του εξαιρετικά μικρού αναπαραγόμενου πληθυσμού του Ασπροπάρη στην Ελλάδα, απαιτούνται άμεσες δράσεις για την εξάλειψη των περιοριστικών παραγόντων που αυξάνουν τη θνησιμότητα των νεαρών και ενήλικων πουλιών ή μειώνουν τον αναπαραγωγικό ρυθμό των ενεργών ζευγαριών. Στην παρούσα κατάσταση του πληθυσμού, η απώλεια έστω και λίγων ατόμων έχει σοβαρή επίδραση και μπορεί να οδηγήσει στην τελική εξαφάνιση του είδους από τις τελευταίες περιοχές που αναπαράγεται, συγκεκριμένα στη Θράκη και τη Θεσσαλία, και να θέσει σε κίνδυνο το μέλλον του είδους στα Βαλκάνια συνολικά, καθιστώντας αδύνατη την υλοποίηση περαιτέρω πρωτοβουλιών διατήρησης του είδους στις περιοχές αυτές.

1. Διακοπή της μείωσης και σταθεροποίηση του πληθυσμού στους τρεις πυρήνες του είδους

1.1. Μείωση του κινδύνου δηλητηρίασης λόγω της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων

Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι μία κοινή και διαδεδομένη πρακτική ενάντια σε είδη της άγριας πανίδας (αλεπούδες, ασβοί, κουνάβια, λύκοι, αρκούδες, αγριογούρουνα, κόρακες κ.λπ.) που μπορούν να προκαλέσουν ζημιά στην αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή (συμπεριλαμβανομένων των μελισσιών) ή να μειώσουν τα θηράματα (π.χ. λαγός). Η πρακτική αυτή είναι αρκετά συχνή και για την εξόντωση σκύλων είτε αδέσποτων είτε εργασίας (κυνηγετικοί και ποιμενικοί σκύλοι). Η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων αποτελεί την κύρια απειλή για τον Ασπροπάρη στην Ελλάδα και είναι υπεύθυνη για τη δραματική μείωση του πληθυσμού του είδους τις τελευταίες δεκαετίες. Οι παρακάτω υποδράσεις είναι βασικές για την αποτροπή της θνησιμότητας ατόμων Ασπροπάρηδων από τα δηλητήρια.

1.1.1. Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων/εποπτείας

Η εντατικοποίηση της φύλαξης, της εποπτείας και των ελέγχων των περιοχών όπου απαντά ο Ασπροπάρης μέσα από συντονισμένες ενέργειες των αρμόδιων υπηρεσιών στη φύλαξη/επόπτευση, αποτελεί μείζονος σημασίας μέτρο για την μείωση της πιθανότητας χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και την έγκαιρη διαχείριση περιστατικών δηλητηρίασης, την αποτροπή λαθροθηρίας και κλοπής αυγών. Ο συντονισμός των εμπλεκόμενων αρμόδιων φορέων στη φύλαξη στις περιοχές ενδιαφέροντος για τον Ασπροπάρη θα βασιστεί στις κατευθυντήριες γραμμές και αποφάσεις που θα προκύψουν από την ομάδα εργασίας του άρθρου 4 της παρούσας απόφασης.

1.1.2. Καταγραφή περιστατικών δηλητηρίασης και δημιουργία χαρτών επικινδυνότητας

Για τη σωστή καταγραφή και αποτίμηση της έντασης του φαινομένου της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων καθώς και τη χωρική παρουσίασή του, κρίνεται απαραίτητη η χρήση ενός μοναδικού πρωτοκόλλου καταγραφής στους τρεις πυρήνες εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης. Τα καταγραμμένα δεδομένα θα αποστέλλονται και θα καταχωρούνται από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία στην υφιστάμενη Βάση δεδομένων που έχει δημιουργηθεί για αυτό το σκοπό στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE10 NAT/BG/000152, μέχρις ότου περιέλθει η διαχείρισή της σε αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

1.1.3. Διάθεση ηλεκτρικών περιφράξεων σε χρήστες γης

Οι ζημίες που προκαλούνται στη φυτική και κτηνοτροφική παραγωγή από είδη της άγριας πανίδας αποτελούν σύνηθες κίνητρο για την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (Μέτρο 4.4.1 «Προστασία της γεωργοκτηνοτροφικής δραστηριότητας από την Αρκούδα») προβλέπεται η παραχώρηση ηλεκτρικής περίφραξης σε αγρότες, κτηνοτρόφους και μελισσοκόμους όταν δραστηριοποιούνται σε περιοχές που είναι βιότοποι αρκούδας. Συνεπώς, η διάθεση ηλεκτρικών περιφράξεων μέσω του ΠΑΑ 2014-2020 αλλά και μέσω άλλου χρηματοδοτικού εργαλείου σε χρήστες γης (κτηνοτρόφους, αγρότες και μελισσοκόμους) που δραστηριοποιούνται στις περιοχές όπου απαντά ο Ασπροπάρης και που πλήττονται από ζημιές που προκαλεί η άγρια πανίδα συνιστά απαραίτητο μέτρο για την εξάλειψη ενός σημαντικού κινήτρου.

1.2. Μείωση του κινδύνου σύγκρουσης σε ανεμογεννήτριες μέσω του καθορισμού ζωνών αποκλεισμού

Ακόμα και ένα μικρό ποσοστό θνησιμότητας Ασπροπάρηδων, με ή χωρίς αναπαραγωγική επικράτεια, η οποία οφείλεται στις συγκρούσεις με τις ανεμογεννήτριες, μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τη βιωσιμότητα του πληθυσμού του είδους. Επομένως, για την αποτροπή και ελαχιστοποίηση του κινδύνου θνησιμότητας που προκαλείται από τις ανεμογεννήτριες, καθορίζονται σε ειδικούς χάρτες, ζώνες αποκλεισμού εγκατάστασης και λειτουργίας ΑΣΠΗΕ σε ακτίνα κατ’ ελάχιστον 5 χλμ γύρω από τις υφιστάμενες φωλιές του Ασπροπάρη.

1.3. Μείωση του κινδύνου ηλεκτροπληξίας και σύγκρουσης με καλώδια του δικτύου μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω της μόνωσης των πυλώνων και της σήμανσης των καλωδίων

Ομοίως με τις περιπτώσεις συγκρούσεων με ανεμογεννήτριες, για τη μείωση των κρουσμάτων ηλεκτροπληξίας και σύγκρουσης σε καλώδια του δικτύου μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας εφαρμόζεται η χαρτογράφηση των πυλώνων εντός περιοχών στις οποίες υπάρχουν επικράτειες Ασπροπάρη. Χαρτογράφηση εφαρμόζεται επίσης και σε περιοχές κουρνιάσματος κατά τη μετανάστευση καθώς και στις μεταναστευτικές στενωπούς του είδους για τον εντοπισμό επικίνδυνων σημείων. Μέσω της χαρτογράφησης καθορίζονται τα σημεία όπου θα εφαρμοστούν οι τεχνικές παρεμβάσεις, όπως η μόνωση των πυλώνων ή η υπογειοποίηση των καλωδίων. Οι παρεμβάσεις θα υλοποιηθούν σε συνεργασία με τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. και άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

1.4. Αύξηση της διαθεσιμότητας τροφής μέσω της δημιουργίας ενεργού δικτύου χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών (ΧΤΑΠ)

Η εγκατάλειψη των παραδοσιακών κτηνοτροφικών πρακτικών και η νομοθεσία που επιτάσσει πιο αυστηρούς υγειονομικούς και κτηνιατρικούς κανόνες, σε συνδυασμό με το κλείσιμο των χωματερών, έχει οδηγήσει στη μείωση της διαθέσιμης τροφής για τον Ασπροπάρη. Η παροχή «ασφαλούς τροφής» στους Ασπροπάρηδες μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών (ΧΤΑΠ) στις περιοχές εφαρμογής του ΕΣΔ του είδους αποτελεί βασική ανάγκη. Ο σκοπός είναι να υπάρχει σταθερή τροφή τόσο για τα αναπαραγόμενα ζευγάρια όσο και για τα περιπλανώμενα άτομα ώστε να μπορέσουν να εποικίσουν εγκαταλελειμμένες επικράτειες. Ο σχεδιασμός και η δημιουργία αυτού του δικτύου θα βασιστεί στα συμπεράσματα του έργου «Προδιαγραφές δημιουργίας και λειτουργίας χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών στις Περιφέρειες της Χώρας, πλην της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας», με κωδικό 12.21.5.1.1 του Ε.Π. ΠΕΡΑ "Υποδομές μεταφορών, περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη". Σημειώνεται ότι κατά το σχεδιασμό θα πρέπει να συμπεριληφθούν και οι περιοχές κουρνιάσματος κατά τη μετανάστευση αλλά και αυτές στις μεταναστευτικές στενωπούς του είδους. Η εφαρμογή της δράσης αυτής θα πραγματοποιηθεί παράλληλα με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΕ) υπ’ αριθμ. 142/2011 της Επιτροπής της 25ης Φεβρουαρίου 2011 για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1069/2009, ειδικότερα δε κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του Κανονισμού αυτού ("Σίτιση ορισμένων ειδών εντός και εκτός σταθμών σίτισης και ζωολογικών κήπων") καθώς και του Παραρτήματος VI (ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ, ΤΗ ΣΙΤΙΣΗ ΖΩΩΝ,ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΡΡΙΨΗ), Κεφάλαιο ΙΙ, Τμήματα 2 και 3.

1.5. Μείωση της όχλησης κατά τη φωλεοποίηση για τη βελτίωση της αναπαραγωγικής επιτυχίας

Ο Ασπροπάρης είναι πολύ ευαίσθητος στην όχληση κατά την αναπαραγωγική περίοδο Μάρτιος - Σεπτέμβριος). Η εξάλειψη της όχλησης στις περιοχές αναπαραγωγής προϋποθέτει τον αυστηρό σχεδιασμό των δραστηριοτήτων (οικονομικές, αναψυχής κ.λπ.) κοντά στις θέσεις φωλιάσματος. Για τη διασφάλιση ζωνών προστασίας γύρω από τις φωλιές είναι σκόπιμη η έκδοση Δασικής Αστυνομικής Διάταξης (ΔΑΔ) από τα αρμόδια Δασαρχεία με την οποία θα ορίζεται η περιμετρική ζώνη αποκλεισμού από τις φωλιές καθώς και το είδος των δραστηριοτήτων που θα απαγορεύονται κατά περίπτωση σύμφωνα με τα στοιχεία παρακολούθησης και βάσει της διεθνούς βιβλιογραφίας.

Επίσης, κατά τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου δε θα επιτρέπεται ο φωτισμός επιλεγμένων θέσεων των γκρεμών με φωλιές στην περιοχή των Μετεώρων.

Στο Εθνικό Πάρκο Δαδιάς ισχύουν τα μέτρα προστασίας των φωλιών των αρπακτικών πουλιών. Οι σχετικές διατάξεις από την πράξη χαρακτηρισμού του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς λαμβάνονται υπόψη και αποτελούν πρότυπο για την έκδοση Δασικών Αστυνομικών Διατάξεων σε άλλες περιοχές εφαρμογής του ΕΣΔ.

2. Βελτίωση της παρακολούθησης και της έρευνας για τον Ασπροπάρη στην Ελλάδα

Η περαιτέρω έρευνα για την εξάπλωση, την αναπαραγωγική επιτυχία, τις μεταναστευτικές διαδρομές, τη θνησιμότητα και τη γενετική συμφόρηση του Ασπροπάρη στην Ελλάδα, θα αυξήσει τις απαραίτητες γνώσεις για το είδος για την ορθή εκτέλεση στοχευμένων δράσεων διατήρησης.

2.1. Συστηματική παρακολούθηση

Η παρακολούθηση των Ασπροπάρηδων κατά την αναπαραγωγική περίοδο θα πραγματοποιείται εντατικά προκειμένου να συλλέγονται τα απαραίτητα πληθυσμιακά δεδομένα (υφιστάμενες επικράτειες, ζευγάρια, αναπαραγωγική επιτυχία κ.λπ.). Η παρακολούθηση θα λαμβάνει χώρα σε όλες τις περιοχές όπου συναντάται το είδος βάσει ενός τυποποιημένου πρωτοκόλλου παρακολούθησης.

2.2. Έρευνα για τη θνησιμότητα

Θα καλυφθεί το κενό γνώσης για τα αίτια της θνησιμότητας του Ασπροπάρη στην Ελλάδα μέσω του μαρκαρίσματος με δακτυλίδια και τη δορυφορική παρακολούθηση (τηλεμετρία) νεοσσών και, όπου είναι εφικτό, ενηλίκων ατόμων. Τα δεδομένα από τους δορυφορικούς πομπούς θα παρέχουν επίσης κρίσιμη πληροφορία σχετικά με τη χωρική αποτύπωση της χρήσης ενδιαιτήματος και των διαδρομών μετανάστευσης του είδους που θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στις δράσεις όπως περιγράφονται στα κεφάλαια 1.2, 1.3 και 1.5.

Θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί σε όλες τις περιοχές όπου συναντάται το είδος ένα βιοϊατρικό πρωτόκολλο που θα αναλύει τις αιτίες θανάτου κάθε νεκρού Ασπροπάρη που θα εντοπίζεται.

2.3. Μελέτη της βιωσιμότητας του είδους

Η ανάπτυξη ενός μοντέλου Ανάλυσης Βιωσιμότητας Πληθυσμού (ΑΒΠ) είναι κρίσιμη προκειμένου να αποδειχθούν και να αξιολογηθούν έγκαιρα τα πιο κατάλληλα μέτρα που θα διασφαλίζουν την επιβίωση του είδους στη χώρα. Η παράλληλη ανάπτυξη μοντέλων καταλληλότητας ενδιαιτημάτων/κατανομής του είδους στην Ελλάδα θα βοηθήσει ιδιαίτερα προς την ίδια κατεύθυνση.

2.4. Αξιολόγηση της επικινδυνότητας της βιοσυσσώρευσης

Η παρουσία μόλυβδου στη διατροφική αλυσίδα του Ασπροπάρη, που μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα υγείας μέχρι και θάνατο λόγω της βιοσυσσώρευσης στον οργανισμό τους, αποτελεί δυνητικά σοβαρό κίνδυνο για την επιβίωση του είδους που πρέπει να μελετηθεί. Γι’ αυτό τον σκοπό θα πραγματοποιηθούν δειγματοληπτικές εξετάσεις μολύβδου σε μεγάλα αρπακτικά πουλιά στα κέντρα περίθαλψης για να αξιολογηθεί η ύπαρξη και η σοβαρότητα αυτής της απειλής.

2.5. Έρευνα για την ενίσχυση του πληθυσμού

Η κρίσιμη κατάσταση του είδους, το οποίο βρίσκεται στο χείλος της εξαφάνισης από την Ελλάδα, κάνει αναγκαία την αποτίμηση και το σχεδιασμό μίας στρατηγικής για επανεισαγωγή - ενίσχυση του φυσικού πληθυσμού στη χώρα με άτομα από αναπαραγωγή σε αιχμαλωσία. Η φυσική ανάκαμψη του άγριου πληθυσμού είναι σχεδόν

αδύνατη λόγω του εξαιρετικού χαμηλού αριθμού πουλιών που έχει απομείνει πλέον στην Ελλάδα, καθώς και λόγω της έντονης παρουσίας συγκεκριμένων απειλών με δύσκολη εξάλειψη (δηλητηριασμένα δολώματα). Ο έγκαιρος σχεδιασμός και η προετοιμασία για αυτή τη δράση ενίσχυσης του φυσικού πληθυσμού αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την άμεση εφαρμογή της επανεισαγωγής όταν θα κριθεί σωστή χρονικά η στιγμή. Η προετοιμασία θα γίνει μέσω της «μελέτης σκοπιμότητας» που θα φροντίσει να τηρηθούν όλες οι προδιαγραφές της IUCN (International Union for the Conservation of Nature/ Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης) για τέτοια προγράμματα επανεισαγωγής και θα περιλαμβάνει και μία γενετική μελέτη, η οποία θα προσδιορίσει τον κατάλληλο πληθυσμό «προμηθευτή».

3. Νομοθεσία και Πολιτική

3.1. Εκπόνηση προγράμματος «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δηλητηριασμένα Δολώματα»

Το πρόγραμμα εντάσσεται στο Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 (ΠΔΠ - PAF) για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 και θα λάβει υπόψη του τα αποτελέσματα των σχετικών προγραμμάτων LIFE (τόσο σε ελληνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο) και του Ευρωπαϊκού Σχέδιου Δράσης της ENEC. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά των Δηλητηριασμένων Δολωμάτων θα αφορά όλη την Ελληνική επικράτεια και οι δράσεις του θα δρουν συμπληρωματικά στις δράσεις του παρόντος Σχεδίου Δράσης που αφορούν τα δηλητηριασμένα δολώματα.

3.2. Χρήση εναλλακτικών ουσιών της δικλοφενάκης

Η δικλοφενάκη είναι ένα μη στεροειδές αντιφλεγμονώδες φάρμακο που χορηγείται τόσο σε ανθρώπους όσο και σε οικόσιτα ζώα. Η ουσία αυτή αποδείχθηκε εξαιρετικά τοξική για τους γύπες. Στην Ελλάδα δεν έχει εγκριθεί έως σήμερα κτηνιατρικό φαρμακευτικό προϊόν με δικλοφενάκη. Εξαιτίας της παρούσας κατάστασης του πληθυσμού του Ασπροπάρη, που η απώλεια έστω και λίγων ατόμων είναι καθοριστική για την επιβίωση του είδους στην ελληνική επικράτεια, κρίνεται σκόπιμη η χρήση εναλλακτικών ουσιών της δικλοφενάκης σε κτηνοτροφικά φαρμάκα οι οποίες αποδεδειγμένα δε βλάπτουν πτωματοφάγα πτηνά.

4. Επικοινωνία και εκπαίδευση

Ο άξονας αυτός είναι σημαντικός για τη συνολική επιτυχία του Σχεδίου Δράσης. Οι δράσεις για την εκπαίδευση-ενημέρωση-ευαισθητοποίηση των άμεσα εμπλεκόμενων, που ζουν στις περιοχές εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης, πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα, ειδικά αυτές που αφορούν την όχληση στις φωλιές και τη δηλητηρίαση.

4.1. Διεξαγωγή σεμιναρίων για τη βελτίωση της αντιμετώπισης περιστατικών δηλητηριασμένων δολωμάτων

Η αποτελεσματικότητα του ελέγχου της παράνομης πρακτικής της χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και της αντιμετώπισης τέτοιου τύπου περιστατικών συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού, τόσο των δασικών υπηρεσιών όσο και των φυλάκων θήρας των κυνηγετικών οργανώσεων και των εποπτών των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ). Για την επίτευξη των παραπάνω κρίνεται απαραίτητη η διοργάνωση σεμιναρίων στις τρεις περιοχές - πυρήνες του είδους, όπου το αρμόδιο προσωπικό θα εκπαιδευτεί σε θέματα σχετικής νομοθεσίας, οικολογίας της άγριας πανίδας της περιοχής και του Ασπροπάρη ειδικότερα, προδιαγραφών διαδικασιών διενέργειας φύλαξης και αυτοψιών, συλλογής στοιχείων και διεξαγωγής ανάκρισης σε περιστατικά δηλητηριασμένων δολωμάτων και άλλα σχετικά θέματα.

Η ορθή και πλήρης διεξαγωγή της νεκροψίας και τοξικολογικών αναλύσεων είναι απαραίτητη για την τεκμηρίωση πολλών στοιχείων σε ένα περιστατικό δηλητηρίασης. Είναι αναγκαία η καθιέρωση ειδικών σεμιναρίων για τους σχετικούς κτηνίατρους της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας, σε τοπικό και κεντρικό επίπεδο, για τη βελτίωση της υφιστάμενης γνώσης στη διεξαγωγή νεκροψίας και τοξικολογικών αναλύσεων σε περιπτώσεις δηλητηριάσεων άγριας πανίδας.

4.2. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ομάδων ενδιαφέροντος

Θα καθιερωθεί η διεξαγωγή ημερίδων που θα απευθύνονται σε χρήστες γης (κτηνοτρόφοι, κυνηγοί, μελισσοκόμοι) και η παραγωγή και διανομή του απαραίτητου ενημερωτικού υλικού για την αναγνώριση του Ασπροπάρη, τη σημασία του και τις επιπτώσεις της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Οι ημερίδες θα έχουν ως βασικό αντικείμενο τη διάδοση της γνώσης για το είδος και την ανάγκη προστασίας των ενδιαιτημάτων του, τις επιπτώσεις της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων, την ενημέρωση για τη διαθεσιμότητα αγροπεριβαλλοντικών μέτρων και αποζημιώσεων και άλλα σχετικά θέματα.

Θα καθιερωθούν ημερίδες για την ενημέρωση των αθλητικών ομίλων, των πρακτορείων τουρισμού και των παραγόντων οικονομικής ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιοχές όπου αναπαράγεται το είδος, παρέχοντάς τους πληροφορίες για τον Ασπροπάρη και τους γύπες γενικότερα. Ο κύριος στόχος θα είναι η ευαισθητοποίηση τους για να αποφύγουν την όχληση των φωλιών κατά την αναπαραγωγική περίοδο και την ενημέρωσή τους για τις επιπτώσεις της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων.

Θα καθιερωθούν ενημερωτικές και εκπαιδευτικές ημερίδες για τους υπαλλήλους των περιβαλλοντικών υπηρεσιών στις περιοχές εφαρμογής με έμφαση εξειδικευμένες μέριμνες και όρους κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων που πρόκειται να εγκατασταθούν στις ευαίσθητες περιοχές (ΖΕΠ) και δύνανται να απειλήσουν το είδος.

Επίσης, θα καθιερωθούν ενημερωτικές και εκπαιδευτικές ημερίδες για τους τελωνειακούς υπαλλήλους σχετικά με την παράνομη διακίνηση άγριων πτηνών και αυγών. Οι ημερίδες θα έχουν ως βασικό αντικείμενο την αναγνώριση των αρπακτικών πτηνών και των αυγών τους, την ενημέρωση για την κείμενη νομοθεσία και άλλα σχετικά θέματα. Επίσης, οι τελωνιακοί υπάλληλοι θα λάβουν

ενημέρωση για την παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων και το παράνομο εμπόριο διακίνησης εγκεκριμένων ή μη φυτοφαρμάκων.

Λόγω του ειδικού ρόλου των καταστημάτων εμπορίας φυτοφαρμάκων (ως κύριων προμηθευτών φυτοφαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή δηλητηριασμένων δολωμάτων), στοχευμένο ενημερωτικό υλικό πρέπει να είναι διαθέσιμο στις περιοχές ενδιαφέροντος.

4.3. Ενημέρωση κοινού

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τη σημασία του Ασπροπάρη και την απειλή στην άγρια πανίδα και τη δημόσια υγεία που αποτελεί η παράνομη χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων είναι βασικός πυλώνας για τη διάσωση του είδους στην Ελλάδα. Θα πραγματοποιηθεί η διεξαγωγή μίας εκστρατείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τα παραπάνω θέματα που να απευθύνεται στο ευρύ κοινό.

Το ενημερωτικό υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE10 NAT/BG/000152 θα είναι διαθέσιμο και μετά το πέρας αυτού στις Δασικές Υπηρεσίες και τα Κέντρα Πληροφόρησης/έδρα των ΦΔΠΠ στις περιοχές όπου απαντά ο Ασπροπάρης. Επίσης, η ιστοσελίδα του εν λόγω προγράμματος για τον Ασπροπάρη θα επικαιροποιείται και μετά τη λήξη του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πίνακας- Ανάλυση Άμεσα Εμπλεκόμενων: οι άμεσα εμπλεκόμενοι με το είδος και η σύνδεσή τους με τις σημαντικές απειλές που αναγνωρίστηκαν στη συνάντηση εργασίας του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ)

Άμεσα Εμπλεκόμενοι	Απειλές*
Κυνηγοί (σε τοπικό, κυρίως, επίπεδο) – Θηροφύλακες	Δ
Βοσκοί – Κτηνοτρόφοι (ιδιοκτήτες)	Δ, Τ, Ε
Αγρότες	Δ, Τ, Ε
Κτηνιατρικές Υπηρεσίες (περιφερειακές και τοπικές)	Δ, Τ
Δασαρχεία (τοπικά)	Δ, Τ, Ε, Ο
Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΖΕΠ/περιοχές Natura 2000)	Δ, Τ, Ε, Ο
Δήμοι/Κοινότητες	Δ, Τ, Ε, Ο
Κέντρα και Σύλλογοι Περίθαλψης Άγριας Ζωής	Δ, Η
Φιλοζωικοί Σύλλογοι (διενεργούν εκστρατείες ενάντια στη δηλητηρίαση των αδέσποτων)	Δ
ΜΚΟ (εθνικές και τοπικές περιβαλλοντικές ΜΚΟ)	Όλες
Πανεπιστήμια /Ακαδημαϊκά Ιδρύματα	Δ
ΥΠΑΑΤ (ΕΛΓΑ, Τμήμα Γεωργικών Φαρμάκων)	Δ, Ε
ΥΠΕΝ (Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών, Τμήμα Διαχείρισης Άγριας Ζωής και Θήρας)	Δ, Ε, Ο, Η
Τουρισμός/Πρακτορεία Τουρισμού	Ο, Ε
Ορειβάτες (σύλλογοι), αλεξιπτωτιστές πλαγιάς	Ο
Εκπαιδευτική κοινότητα/Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	Δ, Ο
Αστυνομία	Δ, Ο
Εκκλησία και Μονές (ιδιοκτησία γης) (π.χ. Μετέωρα)	Ο, Δ, Ε
Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας ΑΕ (ΔΕΔΔΗΕ)	Η
Περιφέρειες (Τομείς περιβάλλοντος)	Όλες
Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας «ΡΑΕ»	Η
Εταιρείες Αιολικών Πάρκων	Συγκρούσεις
Στρατός (ιδιοκτησία γης- στη Δαδιά)/Αεροπορία (πτήσεις)	Ο

*Δηλητηρίαση (Δ), μειωμένη διαθεσιμότητα τροφής (Τ), καταστροφή/μεταβολή ενδιαιτημάτων (Ε), Ηλεκτροπληξία (Η), Όχληση (Ο)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Στόχος 1: Διακοπή της μείωσης και σταθεροποίηση του πληθυσμού σε τρεις πυρήνες				
ΑΞΟΝΑΣ	**ΣΤΟΧΟΣ**	**ΔΡΑΣΗ**	**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**	**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Ενδεικτικά)**
Πληθυσμιακή Διατήρηση	*Μείωση του κινδύνου δηλητηρίασης λόγω της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων*	Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων	Υψηλή	ΥΠΕΝ, ΦΔΠΠ, Δασικές Υπηρεσίες
		Καταγραφή περιστατικών δηλητηρίασης και δημιουργία χαρτών επικινδυνότητας	Υψηλή	ΥΠΕΝ, ΦΔΠΠ, Δασικές Υπηρεσίες, ΕΟΕ
		Διάθεση ηλεκτρικών περιφράξεων σε χρήστες γης που δραστηριοποιούνται εντός των περιοχών όπου απαντά ο Ασπροπάρης	Υψηλή	ΥΠΑΑΤ, ΥΠΕΝ, ΜΚΟ, ΦΔΠΠ

Στόχος 1: Διακοπή της μείωσης και σταθεροποίηση του πληθυσμού σε τρεις πυρήνες				
ΑΞΟΝΑΣ	**ΣΤΟΧΟΣ**	**ΔΡΑΣΗ**	**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**	**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Ενδεικτικά)**
	Μείωση του κινδύνου σύγκρουσης σε ανεμογεννήτριες	Δημιουργία χαρτών ευαισθησίας κινδύνου και χάραξη ζωνών αποκλεισμού από ανεμογεννήτριες γύρω από τις φωλιές και τις θέσεις κουρνιάσματος	Υψηλή	ΥΠΕΝ
	Μείωση του κινδύνου ηλεκτροπληξίας και σύγκρουσης με καλώδια δικτύου μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας	Μόνωση επικίνδυνων πυλώνων και σήμανση καλωδίων ηλεκτρικής ενέργειας γύρω από τις φωλιές, θέσεις κουρνιάσματος και μεταναστευτικές στενωπούς	Μεσαία	ΔΕΔΔΗΕ
	Αύξηση της διαθεσιμότητας τροφής	Δημιουργία και λειτουργία δικτύου χώρων τροφοδοσίας αρπακτικών πτηνών (ΧΤΑΠ)	Υψηλή	ΥΠΕΝ

Στόχος 1: Διακοπή της μείωσης και σταθεροποίηση του πληθυσμού σε τρεις πυρήνες				
ΑΞΟΝΑΣ	**ΣΤΟΧΟΣ**	**ΔΡΑΣΗ**	**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**	**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Ενδεικτικά)**
	Μείωση της όχλησης κατά την φωλεοποίηση	Δημιουργία ζωνών προστασίας γύρω από τις φωλιές	Υψηλή	ΥΠΕΝ,ΦΔΠΠ, Δασικές υπηρεσίες
		Εποχιακή (Μάρτιος-Σεπτέμβριος) εξαίρεση για αθλήματα & δραστηριότητες μέσω ΔΑΔ	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Απαγόρευση φωτισμού των γκρεμών με φωλιές των Μετεώρων	Υψηλή	ΥΠΕΝ, Δασικές Υπηρεσίες, Δήμοι

Στόχος 2: Βελτίωση της παρακολούθησης και της έρευνας για τον Ασπροπάρη στην Ελλάδα

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ	ΔΡΑΣΗ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Ενδεικτικά)
Βελτίωση παρακολού-θησης και έρευνας του πληθυσμού Ασπροπάρη στην Ελλάδα	*Συστηματική παρακολούθηση*	Παρακολούθηση με χρήση τυποποιημένου πρωτόκολλου παρακολούθησης	Υψηλή	ΥΠΕΝ,ΦΔΠΠ
	Έρευνα για τη θνησιμότητα	Δακτυλίωση πουλιών	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Τηλεμετρία νεοσσών και όπου είναι εφικτό ενηλίκων ατόμων και χωρική αποτύπωση της χρήσης ενδιαιτήματος και των διαδρομών μετανάστευσης.	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Δημιουργία και εφαρμογή βιοϊατρικού πρωτοκόλλου των νεκρών πουλιών	Υψηλή	ΥΠΕΝ
	Μελέτη της βιωσιμότητας του είδους	Ανάπτυξη μοντέλων καταλληλότητας ενδιαιτημάτων/κατανομής είδους	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Ανάπτυξη μοντέλων Ανάλυσης Βιωσιμότητας Πληθυσμού(ΑΒΠ)	Υψηλή	ΥΠΕΝ
	Αξιολόγηση της επικινδυνότητας της βιοσυσσώρευσης μόλυβδου στην διατροφική αλυσίδα	Δειγματοληπτικές εξετάσεις μολύβδου σε μεγάλα αρπακτικά πουλιά στα κέντρα περίθαλψης	Μεσαία	ΥΠΕΝ
	Έρευνα για την ενίσχυση του πληθυσμού	Μελέτη σκοπιμότητας για επανεισαγωγή-ενίσχυση του φυσικού πληθυσμού στην Ελλάδα	Υψηλή	ΥΠΕΝ

Στόχος 3: Νομοθεσία και Πολιτική				
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	**ΣΚΟΠΟΣ**	**ΔΡΑΣΗ**	**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**	**ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ (Ενδεικτικά)**
Νομοθεσία και πολιτική	*Μείωση του κινδύνου δηλητηρίασης λόγω της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων*	Εκπόνηση του προγράμματος «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δηλητηριασμένα Δολώματα»	Υψηλή	ΥΠΕΝ
	Μείωση του κινδύνου δηλητηρίασης	«Χρήση εναλλακτικών ουσιών της δικλοφενάκης με συγκρίσιμα αποτελέσματα, οι οποίες αποδεδειγμένα δε βλάπτουν πτωματοφάγα πτηνά	Υψηλή	ΥΠΑΑΤ, ΕΟΦ

Στόχος 4: Επικοινωνία και εκπαίδευση				
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	**ΣΚΟΠΟΣ**	**ΔΡΑΣΗ**	**ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**	**ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ**
Επικοινωνία και εκπαίδευση	*Εκπαίδευση εμπλεκόμενων φορέων για την βελτίωση της αντιμετώπισης περιστατικών δηλητηριασμένων δολωμάτων*	Διεξαγωγή ενημερωτικών και εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους υπαλλήλους των Δασικών Υπηρεσιών, των τομέων περιβάλλοντος των περιφερειών , τους φύλακες θήρας των κυνηγετικών οργανώσεων και τους επόπτες των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Διεξαγωγή εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους υπαλλήλους των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	Υψηλή	ΥΠΕΝ
	Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ομάδων ενδιαφέροντος	Ευαισθητοποίηση των χρηστών γης (κτηνοτρόφοι, κυνηγοί, μελισσοκόμοι) για την προστασία του Ασπροπάρη και το πρόβλημα των δηλητηριασμένων δολωμάτων	Υψηλή	ΥΠΕΝ
		Ευαισθητοποίηση εμπλεκομένων παραγόντων ανάπτυξης σε ευαίσθητες περιοχές που αναπαράγεται το είδος, παρέχοντάς τους πληροφορίες για την προστασία των γυπών	Υψηλή	ΥΠΕΝ

Στόχος 4: Επικοινωνία και εκπαίδευση				
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ	ΔΡΑΣΗ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ
		Ενημέρωση των τελωνειακών υπαλλήλων σχετικά με την παράνομη διακίνηση άγριων πτηνών και αυγών και παράνομων φυτοφαρμάκων	Μεσαία	ΥΠΕΝ
		Έκδοση και διανομή πληροφοριακού υλικού σε διάφορες ομάδες ενδιαφέροντος για την προώθηση της ανάγκης διατήρησης του είδους	Υψηλή	ΥΠΕΝ, ΜΚΟ
	Ενημέρωση κοινού	Εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για τα δηλητήρια στις περιοχές εφαρμογής	Υψηλή	ΥΠΕΝ,ΦΔΠΠ
		Διάθεση ενημερωτικού υλικού του Προγράμματος σε θέσεις-στόχους.	Χαμηλή	Δασικές Υπηρεσίες, Δήμοι,ΦΔΠΠ

Άρθρο 7

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 17 Οκτωβρίου 2017

Οι Αναπληρωτές Υπουργοί

Οικονομικών	Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ	**ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ**

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, **έχει το Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (ν. 3469/2006, Α΄ 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η έντυπη μορφή των ΦΕΚ διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού. Το κόστος για έγχρωμο ΦΕΚ είναι 1,50€ από 1 έως 16 σελίδες, προσαυξανόμενο κατά 0,30€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση **απλού** ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ’ εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα μας και στη διαδρομή Εξυπηρέτηση κοινού - τμήμα πωλήσεων ή συνδρομητών. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ
Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)
Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)
Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)
Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**